

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XVI. Vилlemeurius ad Caesarem missus à Lotharingo, & mandata illi tradita de rebus Concilij, & de Oratorum aemulatione; & responsa Caesaris. Colloquia inter Lotharingum & Nauagerum, & amicitia ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11718

1563. Sed omittamus quod verum ac verisimile est *expendere*, & ¹¹ quod possibile est considerare. Quinam effici potest, quod *Suavis* recentet, *rumorem fuisse disseminatum Tridenti*, qui pro certo à *magis cordatis* habebatur, res scilicet *magis arcanas à Legato cum Cesare eiusq; filio Romanorum Rege agitatae fuisse*? Quinam, inquam, id effici potest? quandoquidem satis compertum erat Tridenti non solum hominibus *magis cordatis*, sed etiam *lippis & tonforibus*, Romanorum Regem tunc abfuisse *Oeniponte*; vt proinde ipse cum Legato numquam fuerit collocutus, sicut idem *Moronus* scribit ⁶ in plena legationis suæ narratione, & vti constat ^h ex responsione memorati Regis ad Pontificem, vbi electionem illius Legati plurimum probans, significansq; sibi pergratum futurum fuisse cum eo agere de salutis publicæ negotio, pro eo quod Pontifex digesserat, subdit, quando id à rebus quæ acciderant prohibuit fuerat, conaturum se pio Pontificis animo aliâ ratione operam conferre. Id sanè perinde est, ac postulare, vt *rumor pro certo habitus à cordatis viris*, tunc futura *Suavis* vota prædiuinaret, & in ipsius gratiam fabellas componeret. Enimverò ardua, adeoque admirabilis inuentorum ars est, vtpote adstricta ad tria absurda euitanda, quæ coniunctim facile vitari possunt, confingere res inter se oppositas, notorijs contrarias, credibili repugnantes.

g Tridento
17. Maij
h Vicenna
10 Maij
1563.

C A P V T XVI.

Villemeurius ad Casarem missus à Lotharingo, & mandata illi tradita de rebus Concilij, & de Oratorum emulatione; & responsa Casaris. Colloquia inter Lotharingum & Nauagerum, & amicitia inter eos impulsu Pontificis contracta. Musottus Româ reuersus. Litteræ Scotorum Regine à Lotharingo reddite Conuentui generali. Eiusdem Lotharingi allocutio: ipsius & Granatensis in actu sententiæ de electione Presulum Ecclesiasticorum, & de alijs argumentis.

* Vide in memorato libro Gallico mandata à Lotharingo tradita 3. Aprilis, & responsum Casaris 3. Maij.

MOroni legatio ad Casarem, sollicitum Lotharingum habebat, veritum ne Princeps ille, quippe flexanimus & humanus, indulgeret aut supra ipsius votum, aut ipso inconsulto; adeoque in se redundarent vituperationes & odia ex præterita agendi duritie. Idcirco triduo postquam Tridentum redierat, *Villemeurium* ^a ad Ferdinandum legauit, vt illum sui reditus certiorum

tio-rem redderet, suorumque Theologorum sententias ad eum mitteret super memoratis Cæsaris articulis; ipsum opportunè cohortatus, ut in rebus cum Legato transigendis sensus suos religionis plenos in Ecclesiæ rem præstaret, & ab eodem petens tum ut secum communicaret quæ in illis colloquijs digererentur, tum ne per aliquod temporis spatium recederet Oeniponte, quò propinquior in Synodum vim influeret; quod aiebat communi illorum Patrum voto appeti. Misit etiam ad ipsum epistolam à Scotorum Regina sibi scriptam, quâ illius in Religione constantia exprimebatur. Significavit denique, se ad exequenda Cæsaris postulata proposuisse Gallorum Regi-^{næ}, ut aliquà ratione ab ipsa consuleretur difficultati inter Oratores; ab ea verò ita responsum: A Regina tenere amari Regem Hispaniæ filium suum (sic illum, quippe generum, appellabat) optarique, ut non modò illi honor seruetur, sed etiam augetur, Si penes ipsum fuisset possessio, ut eius Oratores supra Regis Christianissimi Oratores locum haberent, numquam in mentem Regi-^{næ} venturum fuisse, ut illum adimeret: sed competentum esse ex omnibus Concilijs, Oratores Gallici Regis consedis-^{se} supra ceteros, infra Cæsareos, ac præcipuè supra Hispanici Regis Oratores: ita in Constantiensi celebrem Ioannem Gersonem, tamquam Christianissimi Regis Oratorem, in primo loco adfuisse, & infra ipsum sedem acceptam à Raimundo Floh Cardo-^{næ} Comite, Alfonsi Regis Oratore: & in postremo Lateranensi sub Leone X. dum Ferdinandus, cognomento Catholicus, cuncta regna possidebat, quibus in præsentia potitur Philippus Rex, eius pronepos, Hieronymum Vichium Ferdinandi Oratorem liberè celsisse in octava, nona ac decima Sessione Aloysio Soliersio Oratori Regis Ludouici Duodecimi. Non licere Regi-^{næ} eâ Regis Caroli pueritiâ se ad res novas inflectere cum filij nationis-^{que} detrimento. Eâ expositâ responsione Cæsarem rogabat, ut auctoritatem suam interponeret, quò Lunensis consuetis acquiesce-^{ret}, illi pollicitus, in reliquum se sui-^{que} Regis Oratores cunctis honoribus Lunensis fautores, cunctasque ipsius petitiones promo-^{turos}.

2. Cæsar absoluto per consuetam gratiarum actionem primordio, respondit, Nondum in negotio cum Legato adedò se progressum, ut quidquam suppeteret quod cum Lotharingo communicaret: sed pro certo illi affirmare, se ad promouenda Ecclesiæ emolumenta constanter operam nauaturum. Huiusce rei gratiâ velle diu-^{tius} Oeniponti subsistere quàm reliquarum suarum rerum procu-
ratio

1563. ratio postulasset. Nolle se de superiori inter Oratores gradu disti-
care, aut disceptare, sed reuocaret in mentem Cardinalis ea quæ
ipse secum egerat, Gallos suâ veteri possessione minime spoliari,
vbi in antiquo loco relinquerentur, & concederetur Hispano quæ-
dam extra ordinem sedes. Eapropter optare se, vt ipsi per se Ora-
tores extra suorum Principum operam amicè fraternèque ratio-
nem aliquam inirent ad rem componendam, ad quod enixè Lo-
tharingum rogabat, vt neruos omnes intenderet. Hæc Ferdi-
nandus.

6 Literæ Le-
gatorum ad
Borrom. 3. 6.
& 10. Maij
1563.

Tametsi Legatorum Princeps Oeniponti moraretur, non desi-
stebant Galli^b suis stimulis morum emendationem vrgere, & Lan-
facus Nauagero dixit: Cùm ipse Regis Orator ad ea negotia Ro-
mæ degeret, compertum à se fuisse, Pontificem tam benè anima-
matum ad Ecclesiam reformandam, vt in Galliam regressus re-
gnum vniuersum eo nuntio exhilararit: nunc verò se tristari ex
animo, quòd cerneret tam lentè rem progredi: & quando Dei
consilio Nauagerus ad munus illud obeundum missus fuerat, ip-
sum à se rogari, vt dignaretur celeriter opitulari tantæ necessitati,
tantisque votis Christianæ Reipublicæ, ac potissimum Galliæ. Sic
ille. Ad quæ Legatus: Numquam ab Oratore tam vehementer
commendari posse huiusmodi procurationem, quàm impensè à
Pontifice fuerat commendata. Nescire se præteritæ cunctationis
rationem reddere, quippe in ijs negotijs nouum; sed se vadem fu-
turi constituere, vbi primùm collega remigraret: interim autem à
selectis Patribus argumenta præparari.

Ardentius cum eodem Legato, & ijsdem de rebus egit Lotha-
ringus. Etenim vti animi commotio moræ impatiens est, nè tantisper
quiescebat, dum Moronus rediret. Itaque cum ea mora
dies aliquot vltra quàm crediderat protraheretur ex significato
per litteras podagræ impedimento, vnde & negotij processus, &
illius reditus claudicabant, oportuit re ipsa proponere digestas
emendationes conuentui, antequam primus Præsidum interesset:
sed patefaciens Lotharingus veram inquietis suæ causam, initium
fecit apud Nauagerum ex laudibus Mantuani demortui, à quo di-
xit sibi fuisse concredita negotia, quoad illi licuisset; at verò reli-
quos Legatos ostendisse, non pluris ipsum à se fieri, quàm simpli-
cem quempiam Episcopum: ipsum sibi polliceri, aliâ secum ratio-
ne Nauagerum acturum; & e conuerso eundem à se certum fieri
de ijs quæ à se conscientia postulabat: conditionem ac familiam
suam numquam sibi permissuras, vt vllum Ecclesiæ emolumentum
negli-

negligeret; non tamen propterea oblitus suæ patriæ commoda, 1563.
suique Principis mandata.

5 Ad postremam partem respondit Nauagerus: A se paratissimum ad habendam illi fidem animum geri: rationes enim, quæ Lotharingum impellere poterant ad coniunctionem cum Apostolica Sede, tam validæ, tam apertæ videbantur, ut non modò Principi tam solerti, sed oculo longè minùs perspicaci eas intueri licuisset. Quod ad priorem partem spectabat; cum sibi postremus & gradu & auctoritate locus inter collegas deberetur, paruum quoque pollicendi suo nomine facultatem inesse; multum tamen confidere, cunctos conaturos ipsi gratificari eumque honore prosequi. Non omisit Lotharingus in eo colloquio potentiæ suæ opinionem attollere, ostenditque, adstrictam à se fuisse intimam fiduciam cum Cæsarianis, cum Gallis, & cum Italis; præsertim verò affirmavit, inter Gallos & Lunensem summam concordiam intercedere, eosque iam inter se de loco conuenisse, adeoque nemo sibi persuaderet, inde fomitem desumptum iri ad dissidia inter ipsos succedenda. Et sanè studuerant Galli huiusmodi persuasionem alere pro sua virili parte, vocato idcirco ad conuiuium Lunensi, priùs à Lotharingo, dein à Lansaco, simulque exhibitis cunctis studiosæ honorificentiae argumentis. Sed res ipsa paulò post duo patefecit: hanc coniunctionem se habere contrà quàm se habeat coniunctio inter partes corporum grauium extra suum locum, quæ ita copulantur, ut tamen singulæ singulis impetum faciant, quò infra illas abeant; Pontificios verò non solum non aspirare ad mala disseminanda inter duorum illorum Principum ministros, sed per summum laborem auertere potuisse ea mala quæ imminebant publicis rebus ex hac illorum controuersia.

6 Pontifex excepit lætus, à Lotharingo hunc aditum aperiri Nauagero Legato ad eius consuetudinem ac fiduciam: siquidem inaudierat, priùs quàm id accideret, à Vicecomite^d, ac postea à Murto, illum suspicionibus in Gualterium agitari, eiusdemque pertractum esse. Quare ad Præsides scribi iussit, ut eo sequestro relicto, amicitiam inter duos memoratos Cardinales nullo interposito curarent. Et quidem inter Legatos non nisi Nauagero id committi poterat: duò quippe antiquiores parum existimatione, minusque beneuolentiâ pollebant apud Lotharingum; Moronus verò nihil eidem acceptus erat, ut qui Moronum læserat, & ab eo victus fuerat, cum idem de Morono fuisset perperam locutus tamquam de noxio apud Pontificem Consiliario in rebus Concilij, & cum ipse,

Pars III.

LII

eius-

c Litteræ Vicecomitis ad Borromæum 8 & 10. Maij 1563.

d Constat præcipuè ex epistola Vicecomitis ad Borromæum 19. Ap. 1563

1563.

e Litt. Gualt.
ad Borrom.
30. Ap. 1563

eiusdem æmulus in munere Præsidis consequendo, fuisse illi post-
habitus. Lotharingi animo tam alieno accefferant recentes nuntij,
ad ipsum delati ^e litteris Episcopi Senetensis, Oratoris Gallici apud
Cæsarem, Moronum sibi dixisse, ministros Gallicos iniuste con-
queri de Legatis, quòd Synodus non esset libera, cum ab ipsis po-
tius durâ premerentur seruitute Præsules Galli, in eos vociferanti-
bus si quando ij Oratoribus haud profus obsequabantur, &
sanè ad conuentus nationis suæ ipsos aduocantibus, de quo com-
plures ex illis Episcopis secum conquestos fuisse. Quâ accusatio-
ne rebatur Lotharingus se omnino peti, vtpote illius phalangis
ducem. Contrâ verò Nauagerus, animi affectionibus ac patriâ
nulli addictus, purus omni tincturâ præteritarum æmulationum ac
certaminum, probitate ac prudentiâ plurimi habitus, & in nego-
tio moderatissimus, videbatur quasi quædam variarum dotium
conflatio, aptissima ad hunc mercurium desigendum. Et sanè huius-
modi familiaritati inchoatæ temporî accidit reditus Musotti, qui
^f per singularem humanitatem habitus à Pontifice, acceptisque opti-
mis ad res propositas responsionibus, quæ per honorificis erga Lotha-
ringum verbis condiebantur, nuntios reportauit, quibus eius acer-
bitas plurimum mitigata est, & cunctis Gallis vniuersè satisfactum.

f Litt. Gualt.
ad Borrom.
30 Aprilis &
3. Maij, cum
alijs Vicecom-
nit. ad eum-
dem eodem
tempore.

Interim opportunitas accidit Lotharingo officij grati simul &
honorifici præstandi. Delata ipsi fuit epistola Mariæ Scotorum
Reginæ, sui fratris filix, & olim vxoris postremi Gallix Regis, ad
Synodum scripta. Quare ipse petijt, vt liceret sibi eam reddere in
Conuentu generali, sicut obtinuit die decimo Maij^s. Ibi excusabat
se Regina, quòd Episcopos ad Synodum mittere nequaquam pos-
set, & tum ipsi tum Apostolicæ Sedi perpetuam obedientiam pol-
licebatur. Epistolâ recitatâ, Lotharingus oratione magnificâ, ta-
meti minimè præconceptâ (sicut ipse affirmavit Massarello, qui à
Secretis erat, illius exemplar petenti) amplificauit Reginæ digni-
tatem, nobilitatem familiæ, animi pietatem, labores ab ea tolera-
tos ad retinendam in eo regno Religionem, illius calamitates pro-
pter hæreticos: non illi licere Præsulis Oratorésve illinc ad Sy-
nodum mittere; scripsisse tamen ad paucos quosdam suæ nationis
Episcopos, qui exules debebant in Gallia, vt eò conuenirent, pro
eo ac futurum sperabat: sed procul dabio velle se subijcere ijs om-
nibus, quæ ab eo sanctissimo Conuentu sancirentur, tamquam
obsequentem Sedis Apostolicæ filiam. Responsum est à Massarel-
lo per eas formulas, quæ tam religiosam ac diuexatam Reginam,
simulque conditionem orationemque sequestri decebant.

Magis

g Litteræ Le-
gatorum ad
Borrom 6 &
10. Maij 1563
& Diarium
10 Maij, vbi
relata est re-
sponso Sy-
nodi ad Lo-
tharingum.

8 Magis tamen memorabiles extitere, quod spectat ad hanc historiam, Lotharingi negotiosæ id temporis sententiæ, quàm officiosæ allocutiones. Digesta iam erant à delectis Patribus capita super emendatione corruptelarum in Ordinis Sacramento. Unde statim compertum est, quantum correctio, ab Oratoribus adeò efflagitata, generatim ab ipsis recusabatur, vbi ad peculiaria deuentum est. Cum enim ageretur in primo capite de Episcoporum electione, ibique probationes plurimæ^h testificationesque postulerentur de illorum promeritis, qui Romano Pontifici essent ignoti, Lunensis apud Legatos institit, vt ea capita contraherentur, ne proponerentur volumina, tempusque prodigè profunderetur in prolixas disputationes: quod cum illi excusarent, aientes, id omnino selectorum Patrum munus esse, subiecit Comes, ab ipsis committendum illis Patribus, vt ea contraherent: sed Præsides non assensere, postulato ad deliberandum spatium, ne ipsis postea obiectaretur, Concilium non esse liberum, quemadmodum præceteris vociferari consueuerant Oratores. Ac postremò detectum est, id quod Lunensi dolebat in paratis capitibus, qualitatem esse, non quantitatem: quoniam per eas peculiare conditiones probationesque, ad Episcoporum creationem quæsitas, potestas regia in ijs nominandis admodum restringebatur. Quapropter Lusitanus, cuius pariter id ipsum intererat, liberè postulauit, vt primum illud caput omnino tolleretur: sed fieri non poterat, vt tanti momenti res omitteretur.

9 Iam verò Lotharingus, qui pro more auctorem se potius quàm comprobatores esse cupiebat, animum conuerterat ad formanda, loco iam digestorumⁱ, alia quatuor capita de eodem themate, vt ea proponeret. Quoniam autem id recusabant Præsides, tum ne iniuria inferretur Patrum muneri, quos Conuentus delegerat, tum ne prærogatiua concederetur cui Conuentus eam non tribuerat, agro ille animo id ferebat. Denique conuenit, vt primo loco scriptum selectorum Patrum adduceretur, atque vt postea Lotharingus in sua sententia dicenda alterum arbitrato suo proferret in medium. Ita in cœtu vniuersali die duodecimo^k Maij peractum est. Lotharingus verò, qui primus omnium dicebat sententiam, scriptum longissimum recitauit, non tamen integrum, sed tantum super quatuor ex propositis capitibus, locuturus de reliquis, vbi Patres dicendi finem imposuissent. Quod supra modum displicuit Episcopis, tum Hispanis, tum Italis: quemadmodum quidquid insolitum est in negotijs, virisque summis, artificij speciem præfert, & causat

1563.

^h Forma horum capitum propositorum in cœtu 12. Maij 1563. extra in Actis Arcis Æliæ: reliqua apparet ex epistola Legatorum ad Borromæum 28. Aprilis, & ex selecta Vicecomitis eodem die.

ⁱ Ex vna Gualterij ad Borromæum 3. Maij 1563

^k Litteræ Legatorum ad Borrom. 13. & 14. Maij 1563. & duæ Gualt. 12. & 16. Maij, & Archiepisc. Iadrenf. 13. & 17. Maij, præter Acta Arcis Æliæ.

riae
ly Trid.
III
V

1563.

suspicionem. Sed Præsides arbitrati ad consueta illum deducere, mutuam in ipso suspicionem exciuerunt; & dum dimouere student, confirmarunt. Contigit tamen, vt is paucorum tantummodo auditis sententijs, quæ de sua supererant exponeret, quod à se factum indicauit, quia sibi satis erat Archiepiscopum Hydruntinum audiuisse, quem præcipue suspicabatur destinatum à Legatis ipsi aduersarium. Et sanè Hydruntini dissertatio egregijs laudibus apud Borromæum ab illis celebrata est.

Eorum quæ Lotharingus protulit, hæc summa fuit: A delectis Patribus arrogatam sibi fuisse potestatem ipsis neutiquam concessam; quippe colligentibus eos abusus, de quibus collibitum ipsis fuerat Canones componere; adeoque liberum esse singulorum conscientijs nouas appendices adijcere: primo loco ritè statuendum, quænam essent desumendæ notitiæ de Episcopis promouendis, & quas dotes tum in ipsis, tum in alijs minoris notæ ministris Dominus postulare: ad id varia Scripturæ effata considerauit. Electionem Episcoporum tunc vsurpatam à Romano Pontifice, improbauit tamquam imperfectam, simulque nominationem Principum & Capitulorum, tamquam perniciosam, plerumque absque consilio habitam, nec infrequenter utilitatis gratiâ. Verumtamen perhonorificam Caroli V. & Philippi Regis mentionem fecit; sed addidit, aded cordatos Principes sæpè non reperiri. Scotorum Reginz non pepercit, ratiocinatus: Si vetantur mulieres in Ecclesia loqui, quantò magis Præfectos Ecclesiæ destinare? Nec se ob reuerentiam in suum Regem cohibuit, ne pronuntiaret, se, tametsi veterem Regis Consiliarium, & ab eo summis beneficijs affectum, à conscientia compelli, vt fateretur, in Episcopatum distributione plurimum erratum fuisse. Et quò in hac eadem confessione laudi verteretur ipsi id quod in aliorum exprobratione poterat ipsum perstringere, inter illa errata connumerauit, sibi decimum quartum annum agenti concessas Insulas. Neque pariter sibi probari habitam à populo electionem, sed exquirendam esse formam quamdam, accedentem, quoad fieri posset, ad formam à Christo & Apostolis traditam: tum quatuor Canonum, quos ipse excogitarat, summam proposuit. Postremum acriter inuectus est in Episcopos ex mero titulo, præsertim cum interdum duo Episcopi ac duo Patriarchæ eiusdem ciuitatis constituentur, vt Constantinopolis, aliarumque urbium in Græcia: & quamquam eorum alter esset schismaticus, tamen Confirmationis, Ordinumque collationem ab illo exercitam ratam esse. Sperandum, Græciam tandem reconciliatam fore, quo

quo euentu quânam fieri posse, vt duo eiusdem Ecclesiæ sponfi Concilio intersint? Episcopos titulares, perinde ac alios, iureiurando se obstringere in sua consecratione ad concionandum populo sibi commisso, in quo Spiritui sancto mentiebantur, quippe contrarium propositum habentes: aut illos sacris Ordinibus initiandos non esse, aut mittendos ad suas dioceses, quamuis infidelibus dominis subiectas. Cùm Episcoporum sit, paratum animum gerere ad martyrium pro suo grege tolerandum, quemadmodum egerant Episcopi Redemptoris ætati propinquiores; idcirco huiusmodi laruas ab Ecclesia esse remouendas.

11 Cùm secundò suam sententiam absoluit, dixit, Absurdissimum esse, Cardinalibus Diaconis Episcopatum committi; abominandum siquidem est, vt is Episcopatum obtineat, qui Episcopus esse non vult: dissonum pariter esse, tametsi tolerabilius, Ecclesias commendationis titulo tradi Cardinalibus Presbyteris, quibus tamen illic residendum esset; tametsi fatiùs fuisset, vt Presbyteri forent Presbyteri, non Episcopi: si Ecclesias cuperent, veri Episcopi euaerent, easque ex Episcopi titulo, non ex commendatione susciperent: se præstò esse ad Rhemensem dimittendam; ita tamen, vt si Cardinali fas non esset Episcopatum retinere, libentius purpureum pileum deposuisset, quò suæ Ecclesiæ deseruaret. Atque hinc arrepto argumento ad loquendum de Cardinalibus, censuit, non ante vigesimum septimum ætatis annum eos esse creandos, aut saltem ætate Diacono præscriptâ, cuius defectus tam honorifico paludamento supplendus non erat. Oportere Episcopos consecrari, & eos potissimum qui aderant Synodo, cùm hæreticis graui esset offensionis, quòd in causis Religionis ij iudicent, qui potestatem imponendi manus non habent, & penè sunt laici. Eapropter Decretum edendum esse, vt ij aut consecrarentur in præsentia, aut Episcopatu priuarentur, aut certè iure suffragij in Synodo. Progressus est dicere: Cùm ignota Ecclesiæ quingentos annos fuissent legum laxamenta, ac postea tam nequiter vsurpata, consultiùs à se putari, si quinque aut duos annos ab illis abstineretur: & aduersus laxamenta protulit consilium Pauli III. datum ab illo celebri delectu Cardinalium, Præfulumque, ac postea per typos vulgatum, de quo amplè suo loco disseruimus. Functiones quatuor Ordinum minorum constitutas initio fuisse optimo consilio, adeoque eas esse repetendas, exercendasque re ipsa in Ecclesia: atque ad id produxit libros eiusdem Osij Cardinalis, & Ayalæ Segouien-sis Antistitis, priorem rogans, vt id temporis auctoritate perficeret,

1563. ret, quod aliàs Religionis studio idem optarat. Hæc illius fuit sententia.

1 AGa Arcis
Ælie 5. Maij,
& epist. iam
producta
Gualterij
16 Maij.

Dein Granatensis locutus, Lotharingo penè concors¹ fuit, na-
tusque apertum aditum ad differendum de Cardinalibus, in hanc
sententiam dixit: Dum agebatur de Ordine, Synodusque potesta-
tem in omnem terrenam potentiam obtinebat, excepto Summo
Pontifice, qui tamquam numen quoddam in terris erat, & omnia
Synodi Decreta censerentur ab ipso Pontifice confecta, quippe
ab illo confirmanda, consentaneum sibi videri, ut de Cardinali-
bus, eorumque conditionibus & electionibus ageretur: non quod
hæc procederent à Pontifice, idcirco in Concilio reticendas; id ubi
esset, silentio quoque fuisse prætereundos Episcopos, qui pariter
eliguntur à Pontifice. Improbavit, ab ijs, quorum erat assistere Ro-
mano Pontifici, illum eligi, eosdemque complurium gravissimo-
rum munerum vinculis obstringi; committi præterea curam Eccle-
siarum cum tanto salutis ipsorum discrimine: si tamen eas vellent, ex
titulo, non ex commendatione illas suscipere, sicuti Lotharin-
gus monuerat; & rationi dissentaneum esse, ut ij Dicecesibus re-
motis præsiderent, simulque Romæ perpetuò degerent. Hæc à se
dici, non quod fructum ipse speraret (in quo experimur, infelici
præfagio felicem exitum apponi) sed quod Dei gloriam existima-
ret, ut vna saltem vox audiretur, quæ id Concilio exponeret. Dam-
navit similiter usum Episcoporum titularium, quos Ecclesia pri-
mæva ignoravit. Pluribus postea inuectus in immunitates ac reten-
tiones, vulgò *Reservationes*, quas Apostolica Sedes concedebat, vo-
cabula, ut ipse affirmavit, Ecclesiæ veteri ignota. Offensum se
nonnumquam graviter fuisse, dum consideraret, leges esse tem-
porarias, immunitates verò ac retentiones, quæ sunt legum laxa-
menta, esse perpetuas, & reperiri sacerdotem aliquem in Hispania,
& etiam in India, cui iudex competens non esset nisi Romæ. Con-
clufit, Potuisse aliàs putari tempus opportunum immunitatibus ac
retentionibus; tunc verò tempus adesse restituendi Episcopis quod
suum erat. Quandoquidem humana imbecillitas in animorum tum
affectionibus tum sensibus minimè sperabilem reddit temperatio-
nem, boni publici servatricem, conducibiles sunt contrariæ ex-
perantia, siquidem hæc sese inuicem obtundentes, rem ad medio-
critatem deducunt.